

Voor als u een donatie doet aan de Heimanshof volgen hier de volgende gegevens ten behoeve van de ANBI status [Algemeen Nut Beogende Instelling]

naam: Stichting 'Vrienden van de Heimanshof'
fiscaalnummer: 8134.99.434
contactgegevens: Harry Bückmann,
Veldstraat 8, 3741 AS Baarn, telefoon 035-5417691
E-mail: henri.buckmann@gmail.com
bestuurssamenstelling: Els Kaper-Klaver voorzitter
Harry Bückmann secretaris
Peter van Noorden penningmeester
beleidsplan: voor de lange termijn.
Heemtuin de Heimanshof, Kampeercentrum De Paasheuvel te Vierhouten.

Algemeen beleidsplan.

Doelstelling.

Onze doelstelling bestaat uit 4 elementen:

1. Biotoop: Zoveel mogelijk planten en kleine dieren, die oorspronkelijk op de Veluwe thuis horen, behouden door het aanbieden van een geschikte groei- en woonplaats ofwel biotoop. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de zeldzame planten boven de meest gangbare die nog overal te zien zijn.
2. Biologisch evenwicht: Een tuin in stand houden die laat zien dat er hier sprake is van een evenwichtig landschap. Ook de leeftijd van de tuin (gesticht in 1935) speelt hierbij een rol.
3. Een goede ruimtelijke ordening: Dit kleinschalige parkje op zo'n manier beheren dat er een boeiend en afwisselend zicht ontstaat op open plekken en bosgordels; een soort miniatuur landschap.
4. Educatie: Van oudsher is het doel van de tuin geweest om kennis over de natuur door te geven aan bezoekers van de camping 'De Paasheuvel' en anderen.

Deze doelstelling is tot nu toe gehaald door het herstellen en uitbreiden van de biotopen tot een geheel van arme en rijkere bosranden, heide, akkertje, weiland, schraal grasland, beek- en vijveroevers en een leemkuil.

Vervolgens is er geïnventariseerd welke planten er al groeiden, en welke planten er verder nog van nature op de Veluwe thuishoren. Via kopen, zaaïen en ruilen met andere heemtuinen is het aantal plantensoorten flink uitgebreid.

Met een bloemborder, informatieborden, naambordjes en leskoffertjes is het educatieve element vorm gegeven.

Wat is er op langere termijn haalbaar?

Het in stand houden van de zeldzaam wordende planten is niet eenvoudig. Er zijn daarbij een aantal factoren die we niet in de hand hebben:

- Groei naar ouderdom zorgt ervoor dat de heemtuin naar een ander type tuin groeit, namelijk een bostuin. Snoeien en soms kappen kan dat beperken.
- De zure regen zorgt voor verrijking van de grond. Wij kunnen deze verrijking (o.a. grassen) waar nodig proberen tegen te gaan.
- De luchtvervuiling. Wij kunnen planten die daarop reageren met extreme groei (brandnetels, braam enz.), in de tuin sterk aan banden leggen. Voor de planten die hierdoor uitsterven kunnen we niets doen.
- Ook op de watervervuiling kunnen we nauwelijks invloed uitoefenen, behalve actie voeren om de vervuiling bij de bron aan te pakken. Dat heeft in het verleden gelukkig al veel opgeleverd, o.a. via het Waterschap Veluwe.
- Klimaatveranderingen gaan heel geleidelijk, maar hebben het eerste invloed op de kwetsbare, zeldzame planten en dieren. Meer dan afwisselend landschap kunnen wij op deze 0,6 hectare niet bieden.
- Zon- en schaduw. Door het kleine oppervlak van het gebied en de hoge bomen langs de randen zal het aantal zon-uren in de tuin voorlopig nog blijven afnemen. Dit is een proces dat al jaren aan de gang is. Meer zon binnenhalen betekent kaalslag in de bomenrand rondom de tuin. Er moet gezocht worden naar een evenwicht tussen de nodige bezonning voor zeldzame planten en een natuurlijk aandoend landschappelijk geheel.

Discussiepunten over inrichting en beheer.

Over bovenstaand geheel van doelstellingen en inventarisaties wordt regelmatig door de werkgroepleden een discussie gevoerd over welke keuzes en welke prioriteiten we willen realiseren. Er zijn vragen beantwoord zoals: Heeft die zeldzame plant prioriteit? Wanneer moet er toch een boom of struik gekapt worden? Wat is praktisch haalbaar met onze groep? enz.

Voorstel tot beheer in het algemeen.

Door een aantal algemeen geldende vuistregels voor beheer te formuleren weet ieder wat er normaal gedaan moet worden.

Vuistregels voor werkzaamheden-die-altijd-doorgaan zijn:

1. Hoofdpaden op een breedte van 80 cm houden.
2. Maaien volgens een vast jaarlijks maaischema.
3. Alle opslag van de Amerikaanse prunus en Amerikaanse eik altijd uittrekken, evenals opslag van wilg, els en esdoorn.
4. Opslag van beuk, berk, inlandse eik zo nodig verplaatsen; anders weg.
5. Altijd het blad verwijderen van alle paden. Blad ook weg uit kuil, hei, border, akker, schraalgrasland en mosveld. In de andere gebieden het blad laten liggen.
6. De biotopen rondom bijzondere planten door wieden in stand houden. (planten vrij zetten)
7. Gras verwijderen uit border en akker. Gras bij de grond afsnijden in de hei. (als vervanging van 'grazen'.)
8. Planten als braam, zevenblad en brandnetel overal bestrijden, op een enkele plek per soort na. Braam mag in het "ruig land" bij het veentje. Zevenblad en brandnetel mogen groeien in de boswal naast het telefoonhuisje.
9. Alle bamboe, riet en varens bij explosieve groei in de hand houden door regelmatig maaien en verwijderen.
10. Alles wat er verder groeit tot nader besluit laten staan.
11. Ieder najaar snoeiwerkzaamheden uitvoeren. In het binnengebied verjonging tot stand brengen door steeds de handdikke stammen te verwijderen.
12. Van struiken, die laag moeten blijven, ieder jaar een derde deel afzetten tot 20 cm boven de grond, ten behoeve van verjonging. (Altijd eerst het deel snoeien dat op de zonkant groeit.)
13. Bomen in het pinetum niet te hoog laten worden, en vervangen door 1 jong exemplaar per soort.
14. Eens per 2 – 3 jaar de beekbodem en de beekoevers schonen.
15. En het onderhoud van bruggen, hekken, informatieborden en Hofhut zullen vanzelfsprekend ook altijd doorgaan.

Daarnaast zullen er altijd werkzaamheden blijven die incidenteel nodig zijn, zoals border wieden, akker bewerken, groei-explosies indammen, zaaien, beken en vijver schoonmaken, enz.

Kiezen voor een zonniger tuin.

Om de heemtuin in zijn huidige vorm in stand te kunnen houden is er gekozen voor een meer open bomenrand aan de zuid- en zuidoostzijde, zodat er grote stroken zonlicht ontstaan.

Hiervoor zijn grote bomen gekapt in de rand van heemtuin en Berkenwei, en op de grens van tuin en paardenwei. Daarna zijn struiken ingeplant.

Er is gekozen voor het verwijderen van een aantal beuken, omdat beuken de inlandse eiken verdringen en geen andere onderbeplanting dan mos toelaten.

Er is eveneens voor gekozen om zoveel mogelijk 'exoten', zoals de Amerikaanse eik, uit de tuin te verwijderen.

Tot slot.

Dit beleidsplan voor de lange termijn heeft tot doel het beheer door vrijwilligers te vereenvoudigen, en een gelijkblijvende aanpak van de Heimanshof te realiseren.

Wij hopen dat hiermee een stap is gezet tot het aanreiken van een bruikbaar 'handvat tot beheer', zowel voor de opvolgende terreinbeheerders van Kampeercentrum De Paasheuvel als voor de toekomstige werkgroepleden van Stichting Vrienden van de Heimanshof te Vierhouten.

beloningsbeleid:

niet van toepassing [vrijwilligersorganisatie]

doelstelling:

zie beleidsplan

verslag activiteiten over 2012:

inclusief financiële verantwoording

Nieuwtjes van en uit de Heimanshof: een uitgave over het jaar 2012

**Dit is een uitgave van Werkgroep
VRIENDEN VAN DE HEIMANSHOF.
december 2102**

Secretaris Harry Bückmann,
Veldstraat 8, 3741 AS Baarn, telefoon 035-5417691
E-mail: henri.buckmann@gmail.com

De Heimanshof ontstond in 1935 en behoort tot de oudste tuinen van ons land.

De Heimanshof is opgenomen in de 'Oase Heemtuin Gids', een uitgave van de Stichting Oase.

De Heimanshof maakt deel uit van vakantiecentrum 'De Paasheuvel' te Vierhouten.

Banknummer van de werkgroep: 1638 27 419 t.n.v.
Stichting Vrienden van de Heimanshof

Onze website: www.Heimanshof.nl

foto's: Anneke Manintveld en Ineke van Schaick
tekeningen uit het boekje "van vlinders, bloemen en vogels"
door E.Heimans en Jac.P.Thijsse, uitgave uit 1898

Voorwoord.

Els Kaper – Klaver, voorzitter.

De Heimanshof heeft een mooi evenwichtig jaar 2012 achter de rug. Van diverse kanten hebben we gehoord: “Wij zijn opgetogen over de kwaliteit van de heemtuin!” Wat een maandelijkse groep vrijwilligers in de afgelopen jaren al niet heeft kunnen verrichten ten aanzien van beheer!” Dat horen we natuurlijk graag. Maar we voelen ons ook omarmd door een aantal landelijke deskundige biologen. Zo bleek ons probleem “Wanneer moet er nu gemaaid worden als je de meeste biodiversiteit in stand wilt houden?” uitgebreid besproken en vergelijkend onderzocht te zijn in de ‘intervisiegroep’ van die deskundige biologen. Dank aan hen allen voor de rode adviesbrief van Herman met het ‘maaibeleid voor de Heimanshof’. We zullen ons eraan houden!

Maar deze deskundigengroep begint de tachtig jaar te naderen. Uit telefonisch contact blijkt dat Ger Londo door ziekte niet naar de tuin kon komen, en dat bioloog en adviseur Natuurbeheer Theo Reynders is overleden. Ook de adviseurs aan deze tuin Henk Menke en Herman Leys worden “een dagje ouder”. Aan allen vanaf deze plaats heel veel dank voor hun bijdrage aan onze kennisvorming en aan de opbouw van deze heemtuin.

Als werkgroepleden hebben we ook een evenwichtig jaar achter de rug. Ons oudste groepslid, Ans Valk, heeft nog regelmatig van de tuin genoten en onze afwas gedaan. Nu is zij kort geleden 90 jaar geworden, gefeliciteerd Ans! Een groot deel van deze Nieuwsbrief is weer samengesteld uit fragmenten van het logboek.

Dank aan alle schrijvers, tuinwachten, aan Geert voor het opknappen van de fietsen, aan Dolf voor het slijpen van het gereedschap, aan allen die gedichten aandroegen, enz. enz.

Dank ook aan de terreinbeheerders, die ons hebben toegezegd niet meer het onkruid met gif te zullen bespuiten langs de wallenkanten van onze heldere schoonwaterbeek!

Een goed nieuw jaar gewenst namens onze heemtuiners!

Jaaroverzicht

Henri Bückmann, secretaris

Algemeen

-NL Doet

Ook dit jaar hebben we geen aanmeldingen gekregen in het kader van NL Doet.

-Informatiemarkt

We stonden met een kraam van onze heemtuin op de informatiemarkt in Veluvine in Nunspeet. Deze informatiemarkt werd georganiseerd door het Van den Broek Lohmanfonds met als motto

“BIJ EN BLOEM IN TUIN EN PLANTSOEN”.

Met de werkgroep gingen we naar de lezing “Biodiversiteit in tuin en plantsoen” gehouden door Ir Marco Hoffman. We constateerden dat van de gepropageerde wilde planten de meeste in onze heemtuin wel zijn te vinden.

-Kunstmarkt

Evenals in 2009 hebben we dit jaar weer met een kraam op de kunstmarkt gestaan met als voornaamste doel het werven van vrijwilligers voor onze werkgroep. Ook dit keer heeft dat helaas niets opgeleverd.

-Eigentijds Festival

Tijdens het Eigentijds Festival hebben we 5 rondleidingen en 5 chakra-wandelingen in onze tuin aangeboden, waarvoor heel veel belangstelling was.

-Bouwaanvraag nieuwe werkschuur

Omdat de oude werkschuur is aangetast door houtworm hebben we een bouwvergunning aangevraagd voor een nieuwe schuur. De voorlopige vergunning is in november verleend en als er binnen 6 weken geen bezwaar wordt aangetekend kunnen we in het voorjaar 2013 een nieuwe schuur gaan bouwen.

-Vogelnestkasten

Van Nel Huizinga (bewoonster chalet) kregen we 3 nieuwe nestkasten voor onze tuin.

Het onderhoud van de tuin

De werkgroep kwam dit jaar 8 weekenden en 1 werkdag bijeen om in de tuin te werken.

Naast het normale tuinonderhoud werd ook het nodige onderhoud uitgevoerd aan de Hofhut, de bruggetjes, de beek + sloten en de afrastering.

Wat betreft de beekloop net buiten de tuin hebben we overleg gehad met het Waterschap Veluwe. Omdat bij hoog water de beek via de uitgediepte zijslot gaat stromen (en onze vijvers dan te weinig water krijgen) zal het waterschap begin volgend jaar in de bocht een houten damwand plaatsen en het gedeelte tussen bocht en duiker buiten de heemtuin uitdiepen.

Tuinwachten

Dit jaar waren er in de zomermaanden gedurende 12 weken tuinwachten in de heemtuin. Zij konden bezoekers te woord staan, educatiekoffertjes verstrekken en kaarten verkopen en een oogje in het zeil houden.

Samenstelling werkgroep

De werkgroep bestond uit:

Martina Boom, April Bowen, Henri Bückmann, Huib Hol, Els en Ruud Kaper, Anneke Mantintveld, Hanna en Peter van Noorden, Ineke en Dolf van Schaick en Ans Valk.

Verslag van de penningmeester over 2012

Peter van Noorden

Ook in 2012 is er in de tuin veel werk verzet. Naast het echte tuinwerk, dat natuurlijk door onbetaalbare en onbetaalde arbeid wordt verricht, is er ook weer onderhoud geweest waarvoor spullen aangeschaft moesten worden, zoals voor de brugdekken en voor de Hofhut. Een houten Hofhut vraagt voortdurend om onderhoud, want houtrot ligt voortdurend op de loer. Ook de houtworm leeft graag in onze tuin. Onze houten ladder moest daardoor vervangen worden en in middels doen deze wormpjes zich tegoed aan onze gereedschapschuur. De schuur is nu zodanig opgegeten, dat vervanging absoluut noodzakelijk is geworden. De geraamde kosten daarvoor zullen in 2013 ongeveer € 2890,00 bedragen. Een hele investering! Dit jaar ontvingen we

echter een legaat van € 1000,00 uit de nalatenschap van een vaste donatrice, waarvoor we zeer erkentelijk zijn. De rest zal van onze spaarrekening komen. Momenteel is onze ‘bouwvergunning’ verleend en ligt deze nog 6 weken op het gemeentehuis van Nunspeet ter inzage. Na die termijn kunnen we in het voorjaar ermee aan de slag. Naast een nieuwe ladder kwamen er in 2012 een nieuwe trap en een schroefboormachine. Ook namen we een motormaaimachine over. Verder waren er allerlei kleine kosten: de aankoop van rogge, motorolie, een batterij, benzine voor de bosmaaier, houtrotvuller, paaltjes, enz. In 2013 beginnen we met de aanschaf van een paar snoeitangen en nieuwe zaagbladen, want waar gewerkt wordt sneuvelt wel eens iets.

Op 1 december 2011 was er totaal € 6.881,67 in de kas en bank.

In 2012 werd aan donaties en giften in totaal € 1.975,81 ontvangen. Dit grote bedrag is als volgt opgebouwd:

€ 1350,81 ontvangen van ‘donateurs’ en passanten (er waren een paar ruime giften bij van € 35,-- , € 50,-- en zelfs € 200,--) + € 625,00 aan vrijwillige bijdragen van tuinwachten als dank voor het gebruik van de Hofhut .

De verkoop van kaarten, boekjes en boekenleggers bracht netto € 82,75 op.

De inkoop en aanmaak van nieuw verkoopmateriaal is er dan al af.

Doordat we beperkt ‘open’ zijn, zal dit altijd een klein bedragje blijven, maar we zijn er blij mee.

De kosten aan de tuin en de Hofhut bedroegen dit jaar 'slechts' € 810,14. Een toelichting op de uitgaven gaf ik u al hierboven.

De administratieve en overige kosten komen in 2012 uit op € 388,83. Het gaat hier voor een belangrijk deel om de jaarlijks terugkerende kosten voor de aanmaak en verzending van de Nieuwsbrief en de kosten voor de Kamer van Koophandel, de bankkosten ING en ons lidmaatschap van de landelijke vereniging van heemtuinen in Nederland (Oase). Ook werd een nieuw boekje gemaakt, opdat meerdere werkgroepsleden een rondleiding in de tuin kunnen geven.

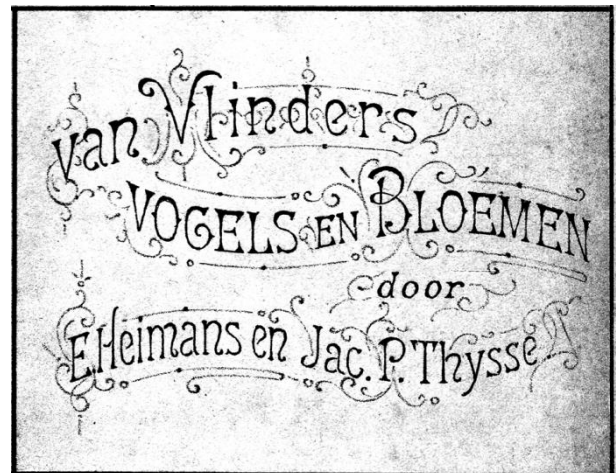
Op 1 december 2012 hebben we in totaal € 8.758,36. Dat is € 33,32 in de kas, op de Rabo-betalrekening € 1.707,94 en op de Rabo-bedrijfsspaarrekening € 7017,10. Daarnaast hebben wij nog steeds 2 boekjes met de titel "200 plekken op de Veluwe" à € 6,75 in voorraad. Wie wil zo'n boekje aanschaffen?

We hebben mede door uw bijdragen onze financiële positie kunnen versterken. Een prettige situatie voor de kleine stichting die wij zijn en steunend op uitsluitend vrijwillige inzet. Grotere uitgaven en onverwachte situaties kunnen wij hierdoor beter aan en we zien de aanschaf van onze nieuwe schuur straks dan ook met vertrouwen tegemoet.

Naast uw jaarlijkse bijdrage, waarvoor wij u erg dankbaar zijn, hebben wij nog een hele grote wens: Een aanvulling op ons lijstje van medewerkers.

De groep wordt steeds ouder. Er is dringend behoefte aan een paar extra, liefst jongere handen. Weet u mensen, gezinnen met kinderen zijn ook welkom, die ons met enige regelmaat een zaterdag en/of zondag zouden willen helpen? Wijs ze op ons bestaan en wijs ze waar Vierhouten ligt.

Ook voor 2013 doe ik graag weer een beroep op u en vraag ik u om uw bijdrage als donateur/begunstiger voor 2013 over te maken op rekening 1638 27 419 tnv Stichting 'Vrienden van de Heimanshof', met uw adres erbij vermeld. Bij voorbaat onze hartelijke dank.

Publiciteit.

In maart van dit jaar beginnen we het werk in de tuin met de ‘vrijwilligersdagen’, tegenwoordig “NL doet” geheten. Hoewel er niemand kwam helpen, willen we toch blijven meedoen. We melden onze tuin dus ieder jaar aan voor vrijwilligerswerk. Het levert ons goodwill op bij de gemeente Nunspeet, en het is gratis reclame voor de Heimanshof.

Peter heeft een mevrouw van een fotoclub uit Nunspeet ontvangen. Zij zal een fotocollage maken van de heemtuin. Die wordt op 7 december aangeboden met alle andere foto's van vrijwilligersgroepen in Nunspeet. Na afloop worden de foto's in het gemeentehuis opgehangen!

Er kwam een familie uit Purmerend, waarvan de man vrijwilliger was bij de heemtuin van Purmerend. De groep bestaat – net als hier – uit 12 man, en ze werken 1x per maand in hun tuin. Er is ook hulp van de schooljeugd. Het is altijd leuk om contact te hebben met ‘collega's van andere heemtuinen'.

Gedicht

door tuinwacht Marijke Raaijmakers.

*'t Geluid van de stilte
komt bij je hart van binnen
laat je bezinnen
op nieuw beginnen.
Je weet enkel:
dit voelt goed
als je in de stilte
jezelf ontmoet.*

Gidsje voor een rondleiding door de Heimanshof.

Deze winter hebben Els Kaper en Herman Leys een handleiding geschreven voor werkgroepleden, die een rondleiding door de tuin gaan geven. Er is ook een iets leesbaarder variant van gemaakt voor verkoop in de kaartenstandaard.

Een greep uit de werkzaamheden in de tuin en de Hofhut.

Maart.

We beginnen bij het begin: veel blad ruimen na de winter. Met bladharken, een grote zak op de kruiwagen en bladscheppen die op grote stoffer-en-blik-achtige handen lijken.

Buiten de tuin was de beek afgedamd en omgelegd, zodat we te weinig water in de tuin kregen. De mannen hebben er een zware klus aan gehad om dat weer ongedaan te maken. Onder de keukenvloer had zich deze winter een woelratje gevestigd. We vonden de poepjes in de keuken, en konden hem zo determineren. Keukenvloer weer hersteld.

April.

Naast het tuinwerk hebben we het hele huisje schoongemaakt en van plafond tot vloer gesopt. De tuinwachten zijn weer welkom!

Mei.

Er zijn, naast het gewone tuinliedenwerk, paden opgehoogd en brugdekken hersteld.

Juni.

Het meeste werk bestaat in deze tijd uit gras verwijderen en kwetsbare planten de ruimte geven.

Als het 's morgens eindelijk droog is gaat Ruud langs de paden snoeien en ik (Els) ga Witbol trekken, op de paden, langs de border, op de hei, achter de grote vijver. Er is een ongewoon hevige Witbolexplosie. En dat opdringerige gras hoort hier niet. Alle moed bij elkaar geraapt, en begonnen met krentenopslag rooien achter de leemkuil. Daar moet ik moeilijk beslissingen voor nemen: welke krenten moeten het loodje leggen (met mijn excuus erbij) en welke mogen opgroeien tot volwassen bomen. Dat zijn er maar enkelen. Ook de jonge rode beuk begint hier zijn plaats op te eisen. Ik geef hem voorrang, zoals bij het planten al bepaald was.

Lenie citeerde een gedicht van Guido Gezelle.

*Wie zijn het die de zwarte voren
in golvend goud verand'ren doet?
Dat zijn de werkers en de wakers,
dat zijn de sterken en de stakers,
dat zijn de mannen van de straat!
Dat is de daad!*

Guido Gezelle

Juni.

Ruud heeft een soort verhoogd tafeltje voor op de kruiwagen gemaakt, zodat er gemakkelijker naambordjes geschreven kunnen worden.

Gewapend met deze kruiwagen met lege aluminium pennen, een rol plakband, schaar, viltstift en het

plantenboek, trekken we zo van plant naar plant. Dit is een snelle manier van werken, en lang zo onaangenaam niet als in het verleden. Ook Herman en Lenie hebben veel naambordjes gezet.

Juli.

Er is weer hard gewerkt in de tuin. Kinderen en kleinkinderen hielpen mee. Er werd riet uit de grote vijver verplaatst naar 'achter de kreek', ten behoeve van waterzuivering.

De leemkuil werd geschoond en 90 procent van de Lisdodden werd afgevoerd naar de wal. Alles natuurlijk met waadpak aan.

Het weiland is gemaaid, en dat moest deels met de hand gebeuren vanwege de aanwezige verstrengelende Haagwinde. En de roggeakker is gemaaid, en van de miezerige opbrengst zijn mooie handgebonden schoofjes gemaakt. Zo lijkt het nog wat. (Zie voorkant.)

Augustus.

En we blijven altijd weer met de hei bezig: handmatig maaien, ofwel gras bij de grond afknippen; dat is het zogenaamde 'schapenbeheer'. (Van de biologen mogen we geen gras meer wieden...)

September.

De leemkuil dreigt dicht te groeien. Daarom worden de wanden ontdaan van Zegge en opslag. De roggeakker wordt ontdaan van kweekgras, omgespit en ingezaaid met nieuwe rogge. En wat dacht je van die fijne stinkende paardenmest uit de auto van April! Er worden tekeningen gemaakt voor een nieuwe schuur, voor een bouwaanvraag.

Oktober.

Er werd een plek kaal gemaakt en omgespit voor het plaatsen van een wilde appelboom, die ons geschonken wordt. Dat was een leuke happening met een grote familie eromheen. Maar helaas bleek bij het planten dat het niet de goede soort was. Volgend jaar beter dus. Dit is de tijd om hulst te verplanten naar de buitenranden van de tuin, en tijd om de hei te knippen en het zaad uit te strooien. Maar eerst moet dan het blad tussen de heidestruiken geharkt/gegraaid worden. Een hei-dens karwei.

November.

Er zijn veel kruiwagens vol pas gevallen blad uit de kuil geharkt. Verder is er veel snoeiwerk gedaan. En als laatste wordt de Hofhut weer winterklaar gemaakt: vochtvrij ingepakt, beddengoed mee naar huis, antivorstkachelletjes aan, zout in de wc-pot, enz. En dan lekker met elkaar uit eten als afsluiting van dit jaar.

Waarnemingen in de tuin.

...Op hemelvaartdag komt er veel volk. Grote groepen, families op de fiets, die vergeten te lezen. Aldus poort open, fietsen aan de overkant tegen het hek laten zetten, en de honden ernaast.

We lieten iedereen vader en moeder grote Bonte Specht zien, die af en aan vlogen met voer voor hun schare jonkies. Wat hadden die het druk. Alle stoelen van binnen op het terras gezet; het was net een theater. Iedereen zag goed het verschil tussen man en vrouw specht. Fantastisch om te zien. Mensen met verrekijkers kwamen op de klaargezette stoeltjes zitten, veel volk, misschien wel tachtig kijkers gehad. De inhoud van de giftenpot aan het hek was in ieder geval heel leuk...

...Er staat een prachtige pol ultramarijn-paarsblauwe Zwarte Rapunzel te bloeien! Verder naast het bankje bij de nieuwe kreek staat laaggroeiende Boswederik. Bij onze rondleidingen hebben we het niet gehad over de Orchis, die we overal uit de grond zien komen! (Orchis is en geliefd jat-object)...

...Het is mei. Ik heb nog nooit zo'n mooie gelijktijdige bloemenpracht gezien. Na die lange koude winter komt alles ineens tevoorschijn...

...Ontdekking: er groeit bij het schuurtje en achterin bij de eikvaren opeens Hengel, een parasietplant op de wortels van eiken. Het is uit zichzelf hier komen aanwaaien, en dat is een goed teken!..

...Het Dalkruid veroverd de tuin ook in rap tempo. Zelfs buiten het hek en achter de composthoop groeit het. Dalkruid hoort van nature bij volwassen bosgebied...

...De Moerasandoorn speelt de baas over het Heksenkruid. We zullen wat ruimte scheppen en een deel verplaatsen...

...En wat zie je hier veel vogels: prachtige Vlaamse gaaien, merels, koolmeesjes, pimpelmeesjes, en voor ons onbekende vogeltjes, die vooral bij de vijver rondvlogen. Het bleken kwikstaartjes te zijn, van die witte vogeltjes zo groot als een pimpelmees, die met sprongetjes vlogen...

...Ook ontdekten we in de vijver na lang kijken van alles: een hagedis die er plotseling insprong, en een lang bruin beest (ca.25 cm lang) zwemt er rond. Is dat nu een bever? of een beverrat? Toch een muskusrat?..

...We hebben wel last van een teek gehad, maar gelukkig hadden we een tekentang bij ons... (Toch vinden we maar zelden teken op onze werkweekenden.)

...Langs het pad langs de beek ontdekken we een enorme struik van de Amerikaanse Bosbes. Volgens de flora's Trosbosbes en volgens de groenteboeren Blauwe Bes genoemd. Deze soort is eigenlijk een exoot, maar groeit op diverse plekken in Nederland

als wilde struik in veengebieden en vochtige relatief arme bossen...

...We hebben tussen de bedrijven door zo'n 30 exemplaren van de gevlekte Orchis gevonden...

...Verrassing: twee wespennesten, één in de takkenwal bij de kreek, één in een stam in de gestapelde paddenstoelenwal. Dat laatste was een mooi rond gat met een diameter van 3 cm, en de wespen leken wel van binnenuit horizontaal gelanceerd te worden...

...Een teleurgestelde mevrouw zag haast geen bloemen; was waarschijnlijk op zoek naar de Keukenhof...

...Onze nieuwe tuinwachten kenden de tuin al; zij kampeerden zo'n 45 jaar geleden al in de Boomgaard. Elle-Kari schreef: Gisteren was het volle maan en heel mooi om in de tuin mijn volle-maan-meditatie te doen. Haar zoon Same (10 jaar) schreef zelf in het Logboek: ik heb 4 eekhoortjes wel 20 keer gezien (niet geteld hoor) en een eekhoorn kwam wel tot 1,5 meter bij mij...

...Meer eekhoortjes dan andere jaren, lijkt me, en ook onverschrokken. Van hond Dana 's geblaf trok geen eekhoortje zich iets aan. (Ze weten best dat Dana aan de lijn vastzit.) De eekhoortjes waren ook hoorbaar met iets als knierpend geklak...

...Ik (tuinwacht Ellie) zag dat de hoek

waarin de grote Salomonszegel staat werd ingepikt door de Haagwinde. Ik ben dat te lijf gegaan. Els heeft me destijds laten zien waarom dat plantje de bijnaam Duivelsnaaigaren draagt. En nu ik eenmaal begonnen was met uitdrijven kon ik niet meer stoppen. (Duivelsnaaigaren is een iets ander plantje, heet eigenlijk Warkruid, en bestaat echt. Maar Haagwinde in je weiland: duivels is het.)

Bij het wieden van de Haagwinde sprong drie keer een soort spinnetje op mijn hand en gaf me een venijnige prik of beet, maar er bleef daar van niets achter op mijn huid...

...We zien een prachtige grote zwarte vlinder, binnenkleur vleugels oranjeachtig getekend, op zondag 28 oktober! De laatste bloemen bloeien nog, o.a. de ruige Anjers. Veel paddenstoelen; slechts één gekraagde Aardster gevonden, maar wel veel Vliegenschimmelen...

Het Eigentijds Festival.

Ik maak kennis met de 'hoedster van de tuin' en haar mede-meditatiegevende vrouwen. Ik laat ze de krachtplek in de vijver zien, en vraag of ze op de paden willen blijven. De volgende dag komt 'de hoedster' een vaan neerzetten 'voor het eerste chakra', en ze zet een schaal met rode bloemen bij het krachtpunt.

Ondertussen heeft Martina een start gemaakt met haar workshop 'Chakrawandelingen', met 13 personen. Als ze aan zitten-op-de-hei toe is, barst er zo'n hevige bui los, dat de sessie verplaatst wordt naar de Hofhut. Ruud en Els hebben zich teruggetrokken in de slaapkamer en Harry gaat potten thee zetten.

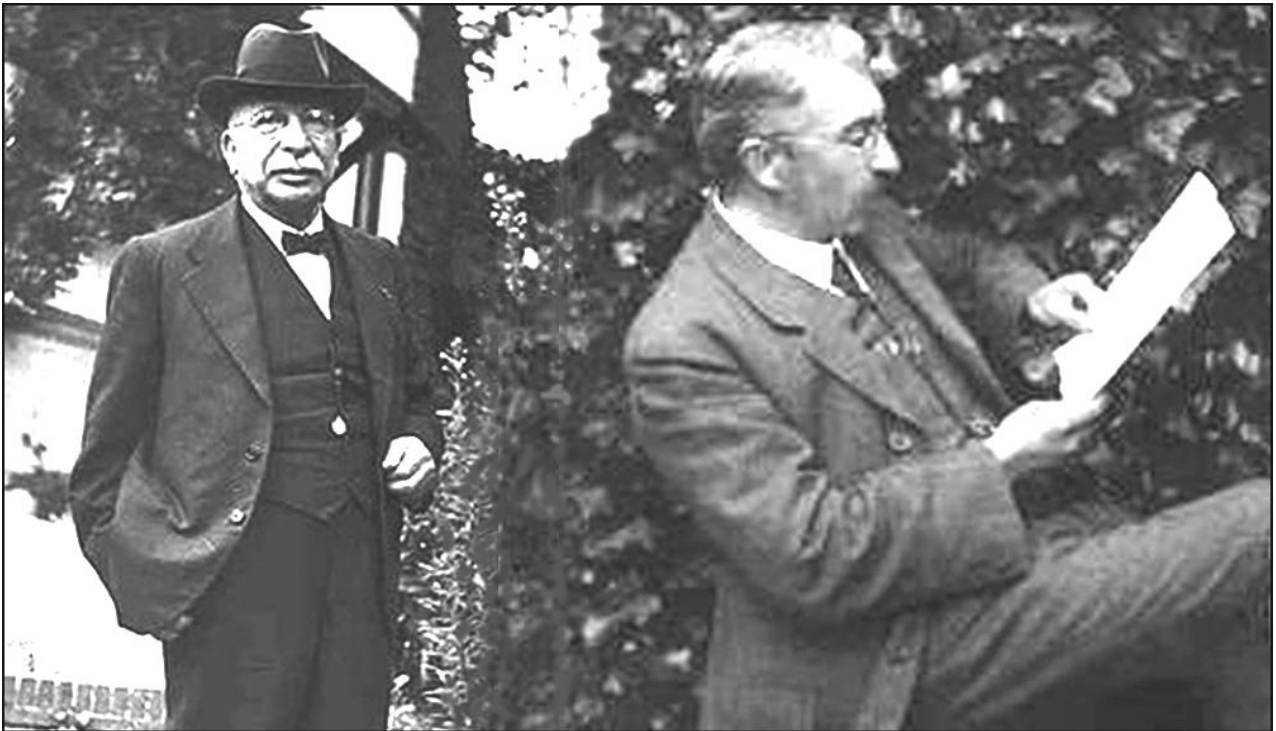
Voor de rondleiding van Els waren er 3 deelnemers, maar ook die waren doorweekt na afloop.

Een gedicht over Heimans en Thijsse.

Onze donateur Jan Velders zond ons dit gedicht. Hein van Wijk schreef dit gedicht op 10 april 1945 in S.S.Arbeitslager Kottern, een buitencommandopost van het concentratiekamp Dachau. In de dageraad der bevrijding, bij het

knagen van de honger.

De dichtbundel van Hein van Wijk is in 1990 herdrukt bij de 45e herdenking van de bevrijding, uitgegeven door de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Jan schrijft: Hein van Wijk was in 1946 mijn advocaat als pleiter voor mij, als principieel dienstweigeraar.

Our grand old men.

*Heimans en Thijsse, 't is met Uwe ogen
dat ik mijn Nederland heb leren zien.*

*Als kleine jongen van een jaar of tien
heb ik Uw rijke boeken ingezogen.
Uw Atalanta-sprookje was misschien
de aanvang; maar mijn fantasieën vlogen
verder. Het rietland vond ze diep gebogen
over Uw nachtorchis in 't veenstramien.*

*En vele jaren later leerde ik struinen
met NJNers in Uw blonde duinen
en zag hun glorie, Thijsse, aan Uw hand.
Gij Heimans, en gij Thijsse, blijft de jeugd.
Uw levenswerk werd Nederland tot vreugd
die mij doortrilt zelfs in dit verre land.*

10 april 1945, Hein van Wijk.

De heidebult

Martina Boom

-Inleiding.

Voor ons in Nederland is heide heel gewoon. Maar heide komt maar in een klein gedeelte van de wereld voor. Eigenlijk alleen in het zeeklimaat van West Europa.

-Een stukje geschiedenis.

Heide maakt een belangrijk onderdeel uit van de Veluwe.

Op de Veluwe is de heide ontstaan door het houden van schapen.

De schapen begraasden de heide waardoor die in stand bleef. Daarnaast werd de heide afgeplagd. Deze plaggen waren nodig om de mest in de stallen, de zogenaamde “potstallen”, in de winter af te dekken. De schapen kwamen in de loop van de winter steeds hoger in deze stallen te staan. Deze met plaggen vermengde mest werd in het voorjaar uitgereden over de akkers.

Zo was er een mooie samenwerking van veehouderij en akkerbouw op de arme zandgronden van de Veluwe.

-Het heden.

De heide is dus een cultuurlandschap dat ook nu door het begrazen van schapen of afplaggen in stand wordt gehouden. Ook wordt heide wel afgebrand.

Heidezaad blijft heel lang kiemkrachtig en onder goede omstandigheden zal het gaan kiemen. Als je heide niet onderhoudt zal weldra het gras o.a. het pijpenstrootje de overhand krijgen.

Je krijgt dan wat meer plantenafval, waardoor de grond rijker wordt en als

gevolg daarvan krijg je meer plantengroei en boomopslag.

-Hoe zit dit nu in de heemtuin?

De heidebult lag bij aanvang van de tuin heerlijk in de zon en de grond was arm; de goede omstandigheden voor heide.

Maar nu zo'n kleine 80 jaar later zijn de omstandigheden veranderd. De beuken en de eiken bij de Hofhut, naast de heide, zijn forse exemplaren geworden. Niet alleen dat zij voor veel schaduw zorgen, maar zij laten hun blad in de herfst in de heide vallen. Gevolg is dat door bemesting van de schrale zandgrond veel vergrassing ontstaat en dat ook meerdere planten zich daar thuis gaan voelen o.a. het stijf havikskruid.

Jaren hebben we het gras uit de heide getrokken, de bladeren afgevoerd, de heide afgeknipt en het zaad uitgestrooid.

Helaas met een toch wel mager resultaat.

Nu blijkt dat gras uittrekken niet de oplossing is.

Het is beter de grond zo min mogelijk te roeren.

De schimmels die in grond zitten en die van groot belang zijn voor de wortels van de heide, o.a. voor de watervoorziening, kunnen niet goed tegen verstoring en gaan dan dood. Dit heeft een weerslag op de heide en het duurt dan een tijd voordat zij weer op gewenste sterkte is.

Om dit te voorkomen trekken we het gras niet meer uit, maar begrazen de heide als schapen, zij het met een heggeschaar.

De telefoonzendmast naast de heemtuin: gevaarlijk of niet?

Een tuinwacht vertelt: Op een dag komen er een man en een vrouw de tuin binnenlopen. Hij zei dat hij een oud-AJCCer was, en vroeg of ze de tuin in mochten. Het tweetal vertrok de tuin in. Ongeveer vijf minuten later kwamen ze weer terug.

De vrouw zei: “Ik ben hier nog maar net binnen, en wat ziet mijn oog?” Ik vreesde dat ik een klacht zou krijgen over het droogrekje met mijn handdoeken op het heideveldje, maar nee, de boosheid betrof de mast mobiele telefonie, en die heeft desastreuze gevolgen voor de gezondheid. Ik zei dat er wel navraag naar gedaan was, maar dat dit niet geleid had tot zeer verontrustende informatie.

De vrouw wilde echter stante pede weg, want ze zei dat de schadelijke

werking 100 procent vaststond. Ik heb gezegd dat ze haar informatie dan maar moest doorgeven aan de heemtuingroep. Dat vond haar man een goed idee. Hij nam het blaadje met werving van vrijwilligers mee met het adres van secretaris Harry. Op het pad buiten de tuin stond ze nog te sputteren. Ik zei dat ik die mast daar niet had neergezet en dat het toch ook belangrijk was om je goede humeur te bewaren ook al draait de wereld niet zoals wij graag zouden zien. Toe zei ze met grote stelligheid dat ze dat heel goed kon. Haar man zei dat hij een mobiele telefoon op zak had om de politie te kunnen waarschuwen als haar iets overkwam onderweg. En toen eiste ze dat hij die telefoon onmiddellijk uit zou zetten. Al met al hebben ze niet van de tuin kunnen genieten.

Dat heb je er nou van.

(Ook wij zijn niet zo blij met een zendmast naast de deur. En dan hebben we voor de mobiele telefoon ook nog vaak ‘geen bereik’. Of is dat juist gunstig? Voorlopig trekken onze zeldzame milieugevoelige plantjes zich er niets van aan. Maar we vinden wel dat de beuken en eiken rond de Hofhut het niet goed doen. Boomdeskundigen zeggen dat zij over hun vitale levenskracht heen zijn, en aan ouderdomsverschijnselen lijden. Maar het is niet onmogelijk dat de straling van de zendmast daar een handje bij helpt. Wie het weet, mag het ons komen vertellen.)

Zomaar een verslagje van onze bioloog.

Toen Herman Leys en zijn vrouw Lenie in mei in de Hofhut logeerden, schreef hij het volgende in het logboek.

Het leek erop dat het aantal vogels in de hof iets minder is dan tijdens de inventarisatie van enkele jaren geleden. Een nieuwe soort was een zingende Bosrietzanger bij het pinetum. Opvallend was het ontbreken van de Tjiftjaf en er waren erg weinig Vinken. Na de strenge winter toch nog twee Winterkoningen gesignaleerd. Dit jaar was er slechts één Bonte Vliegenvanger; die soort neemt overal in Nederland behoorlijk in aantal af. In de waterpartijen zwommen maximaal tien wilde Eenden, mannetjes, en een duidelijk paartje. Waarschijnlijk zitten er in de omgeving dus tien vrouwtjes te broeden. De twee Zanglijsters zongen weer volop. Een Vlaamse Gaai was

steeds aanwezig om broedende vogelsoorten het leven zuur te maken. Wij vonden dat de hof er fantastisch uitziet; overigens ook de mening van vele bezoekers. Wat is het gevlekte Havikskruid mooi als ze zo volop in bloei staan! Een dezer dagen gaat de Vogelmelk bloeien. De groene kikkers zijn ondanks de koude tijdens zonnige momenten weer actief in de leemkuil. Alles wat nu bloeit of anderszins opvallend is, is voorzien van naambordjes. Een leuke klus, en door de bezoekers erg gewaardeerd.

Wilde zwijnen.

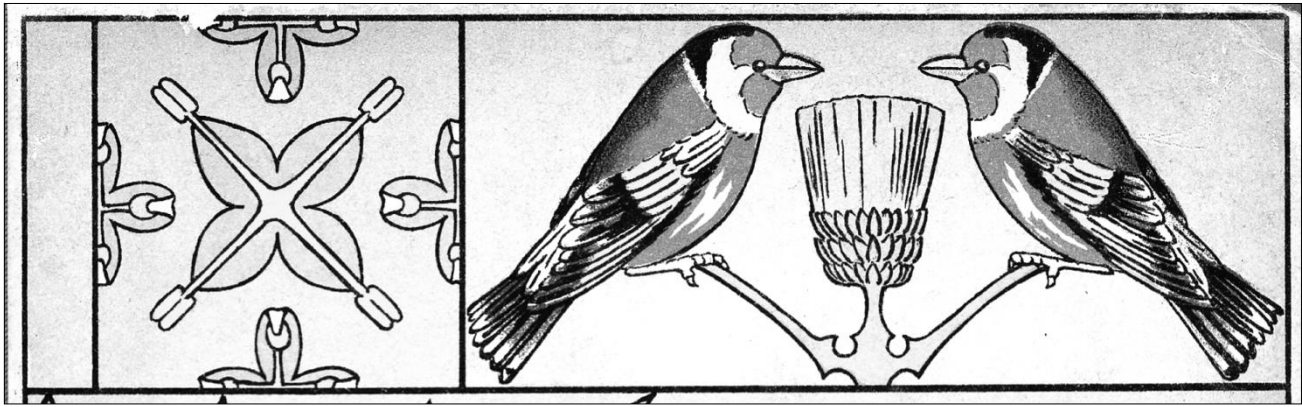
Toen we vanmorgen aankwamen en het hek naar de Heimanshof opendeden, kwamen er net twee mensen uit de tuin aanlopen. De man zei: “Ik weet toch zeker dat ik het hek achter me heb dichtgedaan!” “Ja”, zei ik, “maar overdag komen er toch geen zwijnen binnen, zeker ’s zomers niet.” “Oh”, zei hij, “ik dacht dat de zwijnen de tuin niet uit mochten, maar we hadden ze al nergens gezien.”

GPSwandeling.

Hebt u ook al de GPSwandeling door de heemtuin gelopen?

Wij wel!

We hebben les gehad van de maker. We weten nu lekker waar iedereen naar op zoek is!

En hoe was het weer dit jaar?

Mei. Een paar ijzig koude dagen voor Hemelvaartdag.

Mei. Het hele werkweekend stralend weer. Buiten gegeten, en natuurlijk gewerkt.

Juni. Het was koud en nat. We zullen eerst de paden begaanbaar moeten maken met snoeien en kanten maaien, anders wordt iedere bezoeker kletsnat.

Juni. Afwisselend zon, wind en plensbuien uit jagende paarse lichten.

Juli. Er is een einde aan de stilte gekomen door een gerommel in de lucht van onweer. Geert is lopend met de fiets naar het dorp. Hij heeft een van de fietsen weer rijklar gekregen, maar het ventiel kon niet met de gewone fietspomp opgepompt worden. Nog steeds onweer. Geert komt net, helemaal verzopen, binnen...

Juli. In deze twee weken regende het bijna alle dagen. Er waren opvallend weinig kampeerders en het bezoek aan de Heimanshof was minimaal.

Juli. Het hele werkweekend was het mooi weer. Genieten dus.

Oktober. Prachtig herfstweer. Afgelopen nacht 3,4 graden onder nul. Dus fris, maar heerlijk zonnig.

